

УДК 78.071.2(477)

DOI:

Оксана Бобечко, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Наталія Синьовська, студентка магістратури
Інституту музичного мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

УНІВЕРСАЛІЗМ ТВОРЧОЇ ПОСТАТІ ОКСАНИ ГЕРАСИМЕНКО (з нагоди ювілею мисткині)

У статті розглядається багатогранна мистецька постать провідної представниці бандурного мистецтва сучасності – Оксани Герасименко. Виявлено характерні особливості творчої діяльності мисткині, що яскраво демонструють та розкривають універсалізм її творчої особистості. Особливу увагу в розвідці приділено висвітленню виконавської практики, композиторської творчості, педагогічної, науково-методичної та громадсько-просвітницької сфер діяльності О. Герасименко, які органічно співіснують та демонструють професійний універсалізм, що являється основною якісною характеристикою її мистецької особистості.

Ключові слова: Оксана Герасименко; бандуристка; мисткиня; бандурне мистецтво; виконавська практика; композиторська творчість; педагогічна діяльність; універсалізм творчої постаті.

Лім. 10.

Oksana Bobechko, Ph.D.(Art Studies), Associate Professor of the
Folk Musical Instruments and Vocal Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Nataliya Synovska, Master Student at the Institute of Musical Art
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

THE UNIVERSALISM OF OKSANA HERASYMENKO'S CREATIVE FIGURE (on the occasion of the artist's anniversary)

The article deals with the versatile artistic figure of the leading representative of bandura art of our time – Oksana Herasymenko. The purpose of the proposed study is to identify the peculiarities of the creative activity of the artist, which clearly demonstrate and reveal the universalism of her artistic personality. Also, the research notes that in O. Herasymenko, who is a bright representative of the Lviv Bandura School, creative self-realization manifests itself in the versatility and multi-vector approach. The consideration of all facets of creative activity of the artist clearly demonstrates professional universalism, which is the main qualitative characteristic of her creative and performing activity. Particular attention is paid to the highlighting of performing practice, composing art, pedagogical, scientifically-methodical and socially-educational areas of O. Herasymenko's works, which co-exist naturally and demonstrate high professionalism; versatility and multiplicity of her knowledge. It is noted that the nature of the universal creative phenomenon of O. Herasymenko is not only the natural coexistence and mutual influence of the related fields of the artist's activity, but also that within the one area she works in, new types of her art arise and differentiate. The authors note that in the time of new versatility of musical professionalism at the end of the twentieth and start of twenty first century the artistic activity of O. Herasymenko is a bright page of modern bandura art. It is aimed at strengthening and raising the image of Ukrainian musical art in the context of Ukrainian national culture and the culture of the world.

Keywords: Oksana Herasymenko; bandura player; an artist; bandura art; performing practice; composing art; pedagogical activity; universalism of creative figure.

Постановка проблеми. Особливої актуальності на сучасному етапі культуротворення набувають питання, що пов'язані з універсальністю творчої особистості. Підтвердження цьому є різноманітні наукові дослідження, публіцистичні дописи, статті в мережі інтернет, які висвітлюють проблемні моменти в цій сфері. Серед науковців, які виявляють зацікавлення згаданою

проблематикою – О. Юрченко, М. Легкий, О. Кригін, В. Батанов, А. Мартинюк та інші. Висвітлення цих питань входить до кола наукового зацікавлення кандидата мистецтвознавства О. Коменди, яка спираючись на принципи теорії видатних науковців Л. Виготського та О. Леонтьєва зауважила: “універсальною вважаємо ту творчу особистість, якій притаманно більше ніж один вид провідної творчої діяльності, всередині котрої виникають і

диференціюються нові види творчої діяльності, формуються або перебудовуються творчі процеси, і яка визначає загальний профіль творчої особистості та його зміни у кожний період її діяльності” [8, 226].

Відзначимо, що українська культура ХХ – ХХІ ст. особливо насичена іменами талановитих людей – митців-універсалів, які представляють різні види мистецтв. Не стало винятком і бандурне мистецтво, яке як національно-культурне надбання займає чільне місце в системі музичної культури України. Чимала кількість його яскравих представників були і є не лише непересічними митцями, а й універсальними творчими особистостями. В цьому контексті знаковою постаттю можна вважати Гната Хоткевича (1877 – 1938), який “...сприяв зародженню нового змісту і нових форм у мистецтві, цілеспрямовано розвивав різні напрямки в українській культурі. Це дозволяє назвати його створювачем цілісної художньо-естетичної системи в пізнанні і розвитку рідної культури в її історичному русі і представником універсалізму нового часу, який продовжив художницький моральний феномен, запований великими його попередниками” [9].

Займаючись виконавською, диригентською, педагогічною, науковою, композиторською, фольклористичною, просвітницькою, громадською та іншими видами діяльності, сучасні бандуристи вдало поєднують мистецьку багатовекторність у своїй творчій практиці. Саме до таких митців належить заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки кобзарів та Національної спілки композиторів України, доцент Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, знана музично-громадська діячка – Оксана Герасименко (1959), яка 2019 року відзначає життєвий (60-річчя від дня народження) та творчий (45-річчя творчо-виконавської діяльності) ювілей. Особливо актуальним у цьому контексті є висвітлення універсальності її творчої особистості, адже мисткиня, “не лише одна з провідних педагогів на Україні, виконавець з яскравою творчою біографією, але і єдина в світі бандуристка, що має професійну композиторську освіту. Десятки публікацій (статті, рецензії, відгуки та ін.) в українській, зарубіжній пресі та наукових виданнях про Оксану Герасименко є свідченням багатогранної та плодотворної творчої діяльності цієї визначної бандуристки” [7, 279].

Мета статті полягає у виявленні характерних особливостей мистецької діяльності Оксани Герасименко, що яскраво демонструють та розкривають універсалізм її творчої особистості.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

До дослідження та розгляду вагомих здобутків О. Герасименко у виконавській, композиторській та навчально-методичній сферах неодноразово зверталися дослідники та фахові науковці Л. Кияновська, Б. Фільц, Л. Ярославич, М. Досінчук-Чорний, В. Дутчак, М. Герега, Б. Фроляк, Л. Назар-Шевчук, В. Сидоренко, О. Бобечко, О. Ніколенко, І. Мокрогуз, О. Бистрицька та ін. Творча особистість мисткині та її багатогранна діяльність на мистецькій ниві часто ставали предметом розгляду на сторінках різноманітних періодичних видань не лише України, а й країн Європи, Азії, Північної та Латинської Америки. Однак, на сьогоднішній день актуальною для опрацювання залишається проблема більш детального висвітлення питання творчої універсальності мистецької особистості О. Герасименко.

Виклад основного матеріалу. На сучасному культуротворчому етапі мистецька універсальність музиканта проявляється в поєднанні різних художньо-мистецьких вмінь, а також доповнюється іншими видами діяльності (науковою, менеджерською, режисерською, просвітницькою, організаторською та ін.). Якій осмислити явище творчого універсалізму, що має декілька напрямків прояву мистецької особистості, можна, розглянувши творчі здобутки і способи діяльності О. Герасименко. Змальовуючи творчий портрет мисткині доктор мистецтвознавства В. Дутчак зауважила: “Усі ці напрями невід’ємні один від одного, а взаємодоповнюються та взаємозбагачуються, вони в сукупності визначають мистецький феномен Оксани Герасименко на сучасному небосхилі України” [5, 143].

Народилася О. Герасименко 2 червня 1959 року у Львові. Її батько – Василь Герасименко (1927 – 2015) – бандурист, визначний педагог і бандурний майстер, професор Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка (1954 – 2012), заслужений діяч мистецтв України, засновник львівської школи академічного бандурного виконавства; сестра – Ольга Герасименко (1958) – бандуристка, заслужена артистка України, громадська діячка української діаспори США. Багатовекторна творча діяльність мисткині, як представниці знаної родини Герасименків, підтверджує тезу: “історична спадкоємність, що властива універсалізму, на національному рівні виявляється в умовах певної території й епохи, а на індивідуальному – як прагнення сильної творчої особистості орієнтуватися на могутні загальнолюдські та національні духовні авторитети і, пізнаючи те багате й різне, що вони здобули, йти далі” [9]. О. Герасименко відображає саме ту

індивідуальну спадкоємність універсалізму. Її творча діяльність наповнена глибоким змістом та підкріплена ідеєю популяризації української національної культури в світовому масштабі, а також пропагуванням бандурного мистецтва у всіх його проявах.

Розгляд матеріалів музикознавців, що висвітлюють творчість мисткині виявив різносторонню виконавську, композиторську, педагогічну, громадську та просвітницьку діяльність О. Герасименко, окреслення яких є відображенням універсальної творчої особистості мисткині.

Виконавська практика стала першорядною для бандуристки. Першу музичну освіту О. Герасименко здобула як піаністка у Львівській дитячій музичній школі № 1, де навчалась впродовж 1965 – 1972 років у класі фортепіано Г. Ситник. Будучи ученицею четвертого класу, вона вперше створила вокальний дівочий ансамбль “Дзвіночок”, з яким розучувала популярні та народні пісні, акомпануючи на фортепіано. У старших класах була позаштатним концертмейстером шкільного хору, яким керував Я. Янівський. Потрібно відзначити, що початкова фортепіанна освіта, яку здобула О. Герасименко, стала важливою складовою професійного становлення мисткині та суттєвою ознакою її майбутньої фахової компетентності.

1973 року, після закінчення музичної школи, вже у 14-ти річному віці, батько почав вчити Оксану гри на бандурі. Згодом було навчання у класі бандури В. Герасименка у Львівському державному музичному училищі ім. С. Людкевича (1974 – 1978) та Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка (1978 – 1982). 1974 року вона увійшла до складу тріо бандуристок поряд із сестрою Ольгою Герасименко та Христиною Маковською (Залуцькою), котру від 1977 року замінила Ольга Войтович. Колектив активно гастролював не лише в Україні, а й за кордоном. Численні урочистості, тематичні концертні програми, фестивалі та конкурсні виступи принесли бандуристам велику популярність та прихильність слухачів, а також перші нагороди, серед яких почесні грамоти, дипломи, відзнаки, а також звання лауреатів Всеукраїнського фестивалю “Молоді голоси”, Республіканського огляду творчої молоді навчальних закладів Міністерства культури Української РСР та Всесоюзного відбіркового конкурсу до XI Всесвітнього фестивалю молоді та студентів (1978) [5, 137]. Важливим для колективу став запис 1978 року програми на Львівському телебаченні, вже згодом такі виступи

стали традиційними. Тогочасна концертно-виконавська діяльність О. Герасименко та її колег по тріо, на відміну від ансамблів подібного складу, вирізнялася наявністю в їхньому репертуарі різножанрових інструментальних композицій, а також різноманітних українських народних та авторських пісень.

Подальше утвердження О. Герасименко як фахової виконавиці відбувалося в Республіці Куба, де вона проживала від 1983 по 1991 роки. Окрім роботи музичного інспектора управління культури провінції Гранма, вона вела активну концертну діяльність, демонструючи високий виконавський рівень, однак уже в трьох іпостасях – як солістка-бандуристка, піаністка-концертмейстер та учасниця муніципального хору. В цей час О. Герасименко, на творчість якої мала вагомий вплив своєрідність латиноамериканської музики, виступала на міжнародних гітарних фестивалях у Гавані, гастролювала в дуєті з відомим кубинським музикантом Карлосом Пуї. Проживаючи на Кубі, О. Герасименко неодноразово виступала на Національному радіо та телебаченні країни, а 1988 року здійснила запис платівки на студії EGREM, до якої увійшли пісні та інструментальні твори українських та латиноамериканських композиторів в аранжуванні бандуристки, а також власні авторські композиції. У 1989 – 1991 роках вона працювала артисткою філії Національної концертної організації у місті Баямо, де ініціювала створення струнного квартету і співпрацювала з ним. У ці ж роки неодноразово гастролювала з видатним японським гітаристом Ічіро Сузукі, беручи участь у міжнародних музичних та гітарних фестивалях в Іспанії, Франції та Японії.

Кубинський період “...став визначальним для її утвердження в статусі яскравої виконавиці-бандуристки, що органічно виступала як солістка (співачка, інструменталістка) й учасниця мішаних ансамблів... Саме на Кубі відбулося початкове становлення сольного виконавського стилю бандуристки, що синтезувало традиції “класичної” бандурної естетики та естрадної манери співу і гри” [5, 139].

Після повернення 1991 року в Україну мисткиня продовжила займатися виконавською діяльністю. Згаданий період ознаменувався новими тріумфальними виступами на батьківщині та за кордоном, творчими контактами з провідними львівськими музикантами, співпрацею зі струнними квартетами та камерними оркестрами, а також записами компакт-дисків, серед яких “Adoracion”: пісні та інструментальна музика латиноамериканських

композиторів (1999), “На Різдво Христове”: українські колядки, записані в дуеті зі сестрою Ольгою Герасименко (1999), “Таїна”: авторська інструментальна музика (2002), “Різдвяні сни”: українські колядки, записані в дуеті з Мироном Блощичаком (2002), “По всьому світу з колядою”: українські колядки та колядки народів світу (2004), “Україна в голосі Оксани”: авторські пісні О. Герасименко на слова українських поетів (2012), “Дзвіночки рідної землі” (2017) та ін. Слід зауважити, що багато творів, виконуваних та записаних бандуристкою, використовуються для озвучення українських телевізійних та радіопрограм, а також документальних фільмів.

Репертуар О. Герасименко налічує понад 200 різножанрових творів. Її творчо-виконавська діяльність гідно оцінена нагородами різного рівня, великою кількістю грамот та дипломів. Бандуристці притаманний власний виконавський стиль, визначальною характерною прикметою якого є розкриття лірико-поетичного всесвіту особистості та органічне поєднання поетичного і музичного тексту [10, 46]. Її манера виконання вирізняється вишуканим смаком, заглибленням у світ душевних емоцій та почуттів, у яких песимістичні настрої змінюються світлим оптимізмом, щирим почуттям любові до Батьківщини та поваги до національних традицій.

Композиторська творчість Оксани Герасименко спрямована, насамперед, на створення композицій для бандури, а також для фортепіано, флейти, скрипки, віолончелі, струнного квартету, камерного та симфонічного оркестру, для голосу, вокальних ансамблів, хору та ін. Потрібно зауважити, що талант до творення музики проявився в мисткині ще у шкільні роки. В цей час її улюбленим заняттям була імпровізація на фортепіано. Вона грала всі популярні тоді мелодії, а також придумувала власні в романтичному стилі. Це були початкові кроки її композиторської творчості. Згодом, під час навчання в училищі та консерваторії вона написала перші обробки, аранжування та переклади творів для тріо бандуристок та для сольного виконання.

Знаковим для утвердження О. Герасименко як композитора став кубинський період. Свідчення цьому – важливі нагороди, а саме: диплом, отриманий 1986 року за аранжування кубинської пісні для естрадно-симфонічного оркестру на фестивалі “SindoGaray” та Почесна грамота Спілки композиторів Республіки Куба, якою О. Герасименко була нагороджена 1993 року. На Кубі вона пише свої перші твори, серед яких “Соло для флейти” (1987), “Фантазія” (1988), “Концертні варіації для бандури і фортепіано” (1990) та ін., а

також робить велику кількість перекладів гітарної, лютневої та фортепіанної музики латиноамериканських композиторів, займається обробками народних пісень, а також аранжуваннями творів для камерних ансамблів з бандурою. 1989 року О. Герасименко у співавторстві з Карлосом Пуї (CarlosPuigPremion) створила музику для дитячого театрального спектаклю під назвою “Черепашка”. В період проживання на Кубі був закладений міцний фундамент її подальшої професійної композиторської діяльності, яка увібрала в себе неповторні музичні мотиви латиноамериканської музики з її ритмічністю, імпровізаційністю, мелодичністю та внутрішньою експресивністю.

Після повернення 1991 року в Україну, О. Герасименко продовжує створювати музику, активно займається вдосконаленням свого композиторського стилю. Недостатня кількість репертуару для бандури, спонукала бандуристку до написання нових оригінальних творів, які збагатили та значно розширили репертуарну палітру бандуристів. В її композиторських напрацюваннях надзвичайно яскраво розкривається органічний синтез української національної та латиноамериканської музики. Творчі пошуки підштовхнули О. Герасименко, першою серед жінок-бандуристок, здобути фахову композиторську освіту. 2005 року мисткиня закінчила теоретико-композиторський факультет Львівської державної (сьогодні – національної) музичної академії ім. М. Лисенка (клас композиції – Мирослава Скорика, інструментовки – Олександра Козаренка). Як наслідок, її чималий композиторський доробок поповнився якісно новими різножанровими композиціями. Проте, після отримання професійної освіти, лейтмотивом в композиторській творчості вже фахової композиторки залишилася бандура.

Потрібно зауважити, що значна частина композиторського доробку О. Герасименко вийшла друком у понад сорока виданнях, що значно розширили та вдосконалили навчально-педагогічний та виконавський репертуар не лише бандуристів, а й багатьох музикантів інших спеціалізацій. Серед її композицій популярністю користуються концертна інструментальна фантазія “Купало” (2000) – твір, за який О. Герасименко отримала Першу премію Міжнародного конкурсу композицій для бандури ім. Г. Китастого в Торонто (Канада, 2000), Концертні варіації для бандури та фортепіано (1990), Камерна сюїта для бандури і фортепіано у трьох частинах (1991) (інструментована для бандури та струнного квартету чи камерного оркестру), “Каталонське рондо” для бандури та

гітари (1990), “Українське рондо” для скрипки та фортепіано та варіації на тему стрілецької пісні “Ой там при долині” для фортепіано (2003), Струнний квартет (2004), симфонічна поема “Victoria” для бандури та симфонічного оркестру (2005), написана авторкою після Помаранчевої революції 2004 року, Концертна фантазія “Соняхи” для бандури соло (2015), “Різдвяний дарунок” для двох бандур і струнного оркестру (2017), фортепіанні цикли – “Осінні акварелі” (2002 – 2007), “Музичні пастелі” (2009), “Світло пробуджених мрій” (2018) та багато інших.

Відзначимо, що оригінальні фортепіанні твори О. Герасименко, на думку музикознавця М. Гереги “...значною мірою проростають з особливостей бандурних різновидів фактури, виділяючи у трактуванні фортепіано його струнну природу, на противагу ударній” [4, 69].

Композиторський доробок О. Герасименко, що налічує понад 800 творів є надзвичайно затребуваним на сучасному етапі. Її твори постійно виконуються в Україні, а також у різних країнах світу (Канада, США, Аргентина, Японія, Франція, Іспанія, Польща та ін.), часто звучать у програмах радіо і телебачення Львова, Києва, інших міст України та країн світу, використовуються для озвучення документальних фільмів, театральних вистав, серед яких “Жарптиця” (студія “Кінематографіст”, Київ), “Повернення” (ЛТБ, Львів), “Солодка Даруся” (вистава Івано-Франківського драматичного театру) та ін.

Особливу нішу серед творів авторства О. Герасименко займають вокально-інструментальні твори, в яких бандура “виступає не просто акомпануючим інструментом, вона творить об’ємну, незалежну і водночас щільно пов’язану з мелодичною лінією фактуру, насичену всіма тембральними барвами... Спів і гра гармонійно зливаються у всіх вокально-інструментальних творах для бандури” [5, 141]. Нерідко під час написання вокально-інструментальних творів авторка використовує поезію українських класиків, а також сучасних вітчизняних поетів, тим самим засвідчуючи патріотизм, любов до рідної землі та українського національного мистецтва загалом. Близькими композиторці є ліричний настрій, почуття кохання та переживання, якими наповнені поетичні тексти знаних поетес М. Чумарної, О. Бабій, Т. Угрин, М. Стеценко, М. Дзвінки, Х. Кравчишин та ін. Слід зауважити, що віддаючи перевагу текстам ліричного спрямування, О. Герасименко наповнює їх новим життям, зберігаючи ласку, душевність та теплоту авторського вірша в

поєднанні з мелодичною виразністю та експресивністю музичного тексту. Вона тонко відчуває мовну інтонацію, вдало відтворюючи її в музиці своїх пісень та романсів. Бандурна партія у вокально-інструментальних творах мисткині займає рівноцінне місце з віршованим текстом, зливаючись під час виконання в одне ціле. При написанні мелодії авторка використовує багату палітру виразових засобів інструмента. Варто зазначити, що всі свої вокальні твори вона готує до видання також у супроводі фортепіано.

Композиції О. Герасименко мають яскраво виражену мелодичну основу та багату гармонію. Світла образно емоційна сфера з легким імпресіоністичним відтінком, імпровізаційність – характерні стильові ознаки відомої бандуристки, яка “плідно працює як композитор, створюючи репертуар для бандури, вмє відчувати в своєму інструменті і голос природи, і голос серця. Вона творить своєрідний “третій напрямок” у бандурній музиці, об’єднуючи певні елементи популярної музики, національного фольклору (адже українська пісня здавна відома в світі своєю красою й чутливістю!) та традиції класики, головно романтичного напрямку” [6, 4].

Значне місце у творчості О. Герасименко належить музиці для юних музикантів. Останніми здобутками у цій сфері став пісенний цикл “Дзвіночки рідної землі” (21 пісня на слова Марії Чумарної у супроводі фортепіано), навчально-методичний посібник “Україно, моя Україно!” для бандуристів, а також дитячий концерт для фортепіано та камерного оркестру “Радосвіт” у 3-х частинах. За видатні досягнення в галузі музичної творчості для дітей і юнацтва 1916 року О. Герасименко була удостоєна премії Міністерства культури України та Національної спілки композиторів України імені Віктора Косенка.

Педагогічна діяльність, у якій О. Герасименко має значні досягнення, розпочалася 1991 року. Після повернення з-за кордону вона приступила до роботи на посаді викладача бандури у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка. На думку О. Бистрицької саме “активна концертна та композиторська діяльність заклали в ній міцний ґрунт для подальшої педагогічної праці, а в кінцевому – для науково-методичної” [1, 276]. Впродовж 28 років свій величезний досвід та ґрунтовні знання О. Герасименко передає молодшому поколінню, для якого залишається прикладом для наслідування. Високоосвічений викладач вирізняється вимогливістю, прекрасним організаторським хистом, особливою працьовитістю. За час своєї праці у ВНЗ педагог

підготувала багато випускників-бандуристів, які своєю діяльністю утверджують та розвивають львівську бандурну школу, примножують славу свого викладача, працюючи на педагогічній та виконавській ниві. Ряд її вихованців брали участь та отримували різного рівня нагороди на міжнародних та всеукраїнських конкурсах і фестивалях. Серед них Н. Ференц (Сайко), Л. Нікітіна (Стефанко), І. Григорчук (Плахтій), О. Кушнір (Ніколенко), Т. Ковальчук (Бондар), О. Коломієць у складі квартету “Львів’янки”, М. Самагальська, І. Губ’як, В. Грицок, Н. Винницька, О. Рибак, Ю. Бойко, М. Сторонянська, М. Мисько, Х. Шукост, М. Гуляк та ін.

Особливою гордістю О. Герасименко є солістки Львівської національної філармонії, члени Національної спілки кобзарів України, лауреати національних та міжнародних конкурсів квартет бандуристок “Львів’янки” у складі заслужених артисток України Оксани Коломієць, Лесі Стефанко, Ірини Плахтій та Олени Ніколенко. Квартет бандуристок, що був створений як навчальний колектив, на сьогоднішній день “презентує серйозний фаховий підхід до співу та інструментальної гри. Ансамблева злагодженість притаманна вокальним партіям, що органічно зливаються, формуючи компактну акордову фактуру” [2, 276]. Його репертуар дуже різноманітний за жанрами та стилями. Дівчата виконують класичну, сучасну та популярну музику, а також український фольклор і навіть джаз. “Львів’янки” співпрацювали та співпрацюють з провідними мистецькими колективами та творчими особистостями, записали 6 компакт-дисків (репертуарну основу яких складають композиції, обробки та аранжування О. Герасименко) та стали популярним серед широкого кола слухачів. Неодноразово вони брали участь у творчих вечорах музикантів, поетів, художників та громадських діячів України. Побували з гастрольними поїздками в Польщі, Німеччині, Австрії, Угорщині, Фінляндії та Чехії, популяризуючи бандуру та українську музику. Потрібно відзначити, що згаданий колектив був створений у класі малих ансамблів Львівської державної музичної академії імені М. Лисенка, який від 1996 року веде О. Герасименко. Цей клас став мистецькою лабораторією, що дала творче життя багатьом ансамблям малих форм, серед яких тріо бандуристок “Три Наталки”, лауреати Міжнародного конкурсу ім. Гната Хоткевича дует у складі Вікторії Грицок та Наталії Винницької (гастролювали під час навчання), тріо бандуристок “YuMaVita” у складі Юлії Бойко, Маргарети Сторонянської та Віталії Якимович,

лауреати Міжнародного конкурсу імені Є. Станковича дует “Amogoso” у складі Марії Гуляк та Христини Шукост, дует Романа Микитюка та Марії Мисько та ін. Від 2006 року до роботи з малими ансамблями успішно долучилася Олена Ніколенко. Цікаво, що перший ансамбль О. Герасименко організувала в 10-річному віці, навчаючись у 4-му класі СШ № 34 ім. М. Шашкевича, про що згадується у характеристиці, виданій після закінчення загальноосвітньої школи. О. Герасименко зауважила: “Жанр ансамблевого бандурного виконавства є надзвичайно перспективним не лише для популяризації нашого національного інструмента. Залучення дітей та молоді до ансамблевої гри на бандурах сприяє розвитку національної свідомості, збереженню духовності нашого народу. Тому так важливо розвивати цей жанр, працювати над удосконаленням професійної майстерності бандуристів, над розширенням репертуару, заохочуючи сучасних композиторів-професіоналів до написання творів для бандурних ансамблів” [3, 85].

Для О. Герасименко як педагога, особливо показаною є її діяльність у сфері методики викладання, яка є надзвичайно об’ємною, адже бандуристка створила велику кількість навчально-методичних посібників, до яких увійшли композиції як для сольного, так і для ансамблевого виконання, що значно поповнили та збагатили навчально-педагогічний репертуар бандуристів. Серед них авторський навчальний посібник у трьох випусках “Етюди для бандури на різні види техніки” (2004), навчальний посібник в редакції та методичному опрацюванні О. Герасименко “25 етюдів для бандури А. Загрудного” (2004), авторський навчально-методичний посібник для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів “Юним бандуристам” (2006), навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III – IV рівнів акредитації “Українські колядки для ансамблів бандуристів” в обробці О. Герасименко (2006), хрестоматія “Сонати Д. Чімарози у перекладенні для бандури” у співавторстві з О. Гриб (2011) та навчально-методичний посібник для початкових спеціалізованих та вищих навчальних закладів культурно-мистецького спрямування “Україно, моя Україно!” (2017) (упорядники та автори текстів О. Герасименко і Т. Бондар). Як досвідчений педагог вона є авторкою робочих програм з навчальних дисциплін: “Спеціальний інструмент (бандура)” – освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, “Спеціаліст” та “Магістр”,

“Педагогічна практика” (бандура)” – освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, а також програми підготовки бакалавра навчальної дисципліни “Клас ансамблю”.

Окрім навчально-методичної, О. Герасименко також займається **науковою діяльністю**, бере активну участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях різного рівня в Україні та за кордоном. До кола її наукового зацікавлення входять питання, які, насамперед, торкаються висвітлення різносторонньої діяльності її батька, професора В. Герасименка (“Феномен Василя Герасименка у бандурному мистецтві сучасності”, “Василь Герасименко – майстер бандури” (у співавторстві з Л. Кияновською), а також історії виконавства на народних інструментах (“Становлення та розвиток професійного ансамблевого бандурного виконавства на Львівщині”, “Концерти для бандури та симфонічного оркестру Юрія Олійника в контексті сучасного бандурного мистецтва”, “Фольклорні джерела музичної мови бандурних концертів Юрія Олійника” та ін.) Тут необхідно додати, що в науково-методичному доробку педагога майже повне видання бандурних творів Юрія Олійника: 4 концерти, 2 сюїти та інструментальні твори (передмови, загальна та аплікатурна редакції О. Герасименко). Потрібно зауважити, що наукові розвідки О. Герасименко набувають особливої значущості в контексті утвердження львівської школи бандурного виконавства, адже мисткиня, в переважній більшості, проводить регіонально-культурологічні дослідження, які дозволяють зібрати та систематизувати окремі історико-культурні явища та факти окресленого регіону, що пов’язані з бандурним мистецтвом.

Громадська та просвітницька сфери діяльності О. Герасименко також дуже обширні. Вона веде активну діяльність як член Всеукраїнської музичної спілки (від 1996 року), Національної спілки кобзарів (від 1999 року), а також Національної спілки композиторів України (від 2006 року). Мисткиня є членом журі багатьох всеукраїнських та міжнародних конкурсів і фестивалів, в яких змагаються у виконавській майстерності представники народно-інструментального мистецтва, зокрема бандуристи.

Численні концертні виступи О. Герасименко в Україні та за кордоном репрезентують бандурне мистецтво на найвищому рівні та є вагомим внеском в його популяризацію. З поміж інших потрібно згадати гастролі бандуристки в Аргентині (1994, 1999 – на фестивалі “GuitarrasdelMundo, 99”); в Італії (2004, 2005); у

США (2003) та на Філіппінах (2006), де вона виконувала III-й концерт Юрія Олійника разом з симфонічними оркестрами; 2011 року в Японії (Кове City, ASANI concert Hall) та 2018 року в США з оркестром “The Los Angeles Balalaika orchestra”: Сан Дієго (Encinitas Community Center), Лос-Анджелес (The Herbert Zipper Concert Hall), які стали вагомим вкладом в утвердження української національної культури. Також мисткиня багато працює для вшанування пам’яті свого батька – В. Герасименка, подвижницька діяльність якого була спрямована на збереження та примноження здобутків бандурного мистецтва. Бандуристка усіляко сприяє всебічному ґрунтовному дослідженню його багатогранної творчої діяльності, усвідомлюючи, що систематичне і глибинне вивчення його здобутків та напрацювань у духовній та матеріальній сфері стане важливим внеском у розвиток педагогіки, органології та музикознавства. Також О. Герасименко має неабиякий організаторський хист, зокрема в організації художніх колективів, учасники яких постійно відчувають її всесторонню опіку та підтримку.

Доволі часто мисткиня виступає організатором, режисером, а також автором сценарію концертних програм, що присвячені видатним діячам української культури. Як композиторка, виконавиця та разом зі своїми студентами вона постійно бере участь у мистецьких програмах Львівського радіо і телебачення (ТРК “Львів”). Пропагуючи бандурне виконавство О. Герасименко періодично дає майстер-класи, де щоразу доводить молодим музикантам, що бандура багатофункціональний інструмент, на якому можна виконувати музику багатьох напрямків та стилів.

Висновок. Підсумовуючи, потрібно відзначити, що О. Герасименко, яка є яскравою представницею львівської бандурної школи, являє собою приклад мистецької особистості, у якій творча самореалізація проявляється в універсальності та багатовекторності. Розгляд всіх граней творчої діяльності мисткині яскраво демонструє професійний універсалізм, що є основною якісною характеристикою її мистецької особистості. Успішна виконавська практика, об’ємна композиторська творчість, високопрофесійна педагогічна і науково-методична, а також громадська та просвітницька сфери діяльності О. Герасименко органічно співіснують та показують ґрунтовність, різнобічність та універсальність у її знаннях. Особливістю творчого феномену О. Герасименко є не лише органічне співіснування та взаємовплив суміжних

сфер діяльності мисткині, а й те, що всередині однієї галузі, в якій вона працює, виникають і диференціюються нові види її творчості. В умовах нової універсальності музичного професіоналізму кінця ХХ початку ХХІ ст. мистецька діяльність О. Герасименко складає яскраву сторінку сучасного бандурного мистецтва та спрямована на утвердження іміджу українського музичного мистецтва у контексті української національної та світової культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бистрицька О. Виконавська та педагогічна діяльність Оксани Герасименко : до історії української бандурної педагогіки. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Вип. 35. Київ, 2004. С. 270–276.
2. Бобечко О. Жіночий квартет зі Львова (з нагоди десятиріччя творчої діяльності). *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського: Збірник наукових праць*. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. Вип. 8. С. 25–37.
3. Герасименко О. Становлення та розвиток професійного ансамблевого бандурного виконавства на Львівщині. *Музикознавчі студії. Наукові збірники Львівської державної музичної академії імені Миколи Лисенка: Збірка статей*. Вип. 11. Редактори-упорядники: А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. Вінниця: Нова книга, 2006. С. 77–86.
4. Герега М. Поліінструменталізм у стилістиці фортепіанних композицій Оксани Герасименко. *Молодь і ринок*. 2010. №7–8(66–67). С. 66–69.
5. Дутчак В. Г. Творчий портрет Оксани Герасименко: бандурне мистецтво на перехресті культур та епох (ювілейні узагальнення). *Вісник Прикарпатського університету серії “Мистецтвознавство”*. №15–16. Івано-Франківськ, 2009. С. 136–147.
6. Кияновська Л. Фольктерапія по-українському. *Національна трибуна*. 2003. 4 травня. Ч. 17 (10–17).
7. Кияновська Л. Оксана Герасименко. Творчий портрет. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. *Українська академічна школа*. Київ, 2005. С. 279–271.
8. Коменда О. І. Постать Миколи Леонтовича у світлі концепції творчого універсалізму. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*. 2017. Вип. 120. С. 225–252.
9. Супрун Н. Гнат Хоткевич і традиції українського універсалізму. URL: file: <http://artanija.com/journal/kniga-03-1997> (дата звернення: 24.03.2019)
10. Фільц Б. Другий міжнародний фестиваль бандурного мистецтва у Перемишлі. *Бандура*. 1997. №61–62. С. 41–49.

REFERENCES

1. Bystrytska, O. (2004). *Vykonavska ta pedahohichna diialnist Oksany Herasymenko : do istorii ukrainiskoi bandurnoi pedahohiky* [Performing and teaching activity

of Oksana Gerasimenko: the history of Ukrainian bandura pedagogy]. *Scientific Herald of the National Academy of Sciences of Ukraine. P. I. Tchaikovsky*. Vol. 35. Kyiv, pp. 270–276. [in Ukrainian].

2. Bobechko, O. (2011). *Zhinochyi kvartet zi Lvova (z nahody desiatyrichchia tvorchoi diialnosti)* [Women’s Quartet from Lviv (on the occasion of the decade of creative activity)]. *Musical studies studios of the Institute of Arts of the Volyn National University named after Lesia Ukrainka and National Music Academy of Ukraine named after P.I. Tchaikovsky: Collection of scientific works*. Lutsk. Vol. 8, pp. 25–37. [in Ukrainian].

3. Herasymenko, O. (2006). *Stanovlennia ta rozvytok profesiinoho ansamblevoho bandurnoho vykonavstva na Lvivshchyni* [Formation and development of professional ensemble bandura performance in Lviv region]. *Music Studies Studios. Scientific collections of the Lviv State Music Academy named after Nikolay Lysenko: Collection of articles*. Vol. 11. (Ed.). A. Dushny, S. Karas, B. Pits. Vinnytsya, pp.77–86. [in Ukrainian].

4. Hereha, M. (2010). *Poliinstrumentalizm u stylistytsi fortepiannykh kompozysii Oksany Herasymenko* [Gerega M. Polystyrene in the style of piano compositions by Oksana Gerasimenko]. *Youth and the market*. No. 7–8(66–67). pp. 66–69. [in Ukrainian].

5. Dutchak, V. G. (2009). *Tvorchyi portret Oksany Herasymenko: bandurne mystetstvo na perekhresti kultur ta epokh (iuvileini uzahalnennia)* [Dutchak V.G. Creative portrait of Oksana Gerasimenko: Bandura art at the crossroads of cultures and epochs (jubilee generalizations)]. *The Bulletin of the Precarpathian University of the Art Studies series*. No.15–16. Ivano-Frankivsk. pp.136–147. [in Ukrainian].

6. Kyianovska, L. (2003). *Folkterapiia po-ukrainskomu* [Folk therapy in Ukrainian]. *National tribune*. May 4th. part.17 (10–17). [in Ukrainian].

7. Kyianovska, L. (2005). *Oksana Herasymenko. Tvorchyi portret* [Oksana Gerasimenko. Creative portrait]. *Davydov M. The history of performing on folk instruments. Ukrainian Academic School*. Kyiv, pp. 279–271. [in Ukrainian].

8. Komenda, O. I. (2017). *Postat Mykoly Leontovycha u svitli kontseptsii tvorchoho universalizmu* [The figure of Nikolai Leontovich in the light of the concept of creative universalism]. *Scientific herald of the P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine*. Vol. 120. pp. 225–252. [in Ukrainian].

9. Suprun, N. *Hnat Khotkevych i tradytsii ukrainskoho universalizmu* [Hnat Khotkevich and the traditions of Ukrainian universalism]. Available at: <http://artanija.com/journal/kniga-03-1997> (Accessed 24. Mar.2019)[in Ukrainian].

10. Filts, B. (1997). *Druhyi mizhnarodnyi festyval bandurnoho mystetstva u Peremyshli* [The second international festival of bandura art in Przemysl]. *Bandura*. No. 61–62, pp. 41–49. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2019